

Vlaams
Parlement

stuk **231** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 17 januari 2011 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de dames An Michiels, Katleen Martens en Gerda Van Steenberge

betreffende de invoering van een taalbadklas
in het leerplichtonderwijs

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door de dames Fatma Pehlivan en Sabine Poleyn

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:

231 (2009-2010) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

1220 (2010-2011) – Nr. 1: Verslag hoorzitting

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 6 mei 2010 en 8 december 2011 het voorstel van resolutie betreffende de invoering van een taalbadklas in het leerplichtonderwijs (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009-10, nr. 231/1).

Over dit voorstel van resolutie en het voorstel van resolutie betreffende de bevordering van de kleuterparticipatie en de bestrijding van schoolse achterstand met het oog op de toegang tot het lager onderwijs (*Parl. St. Vl. Parl.* 2010-11, nr. 862/1) had een hoorzitting plaats op 25 mei 2011 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2010-11, nr. 1220/1).

Op 26 juli 2011 bezorgde de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, de conceptnota Samen taalgrenzen verleggen (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1346/1). Over deze conceptnota vonden op 18 en 20 oktober hoorzittingen plaats (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1346/2). En op 17 en 24 november 2011 wisselde de commissie met de minister van gedachten over deze talennota (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1346/3).

1. Toelichting door mevrouw An Michiels

Mevrouw *An Michiels* zegt dat iedereen het erover eens is dat het belangrijk is dat de leerlingen een goede kennis hebben van de onderwijstaal, het Nederlands. Reeds geruime tijd echter wordt duidelijk dat de kennis van het Nederlands bij heel wat leerlingen ondermaats is. Een goede beheersing van die taal is echter noodzakelijk, willen de leerlingen met succes de lessen volgen. Indien dat niet het geval is, leidt dat onvermijdelijk tot een kwaliteitsdaling van het onderwijs.

De recente cijfers die aantonen dat ongeveer één kleuter op vijf als thuistaal niet het Nederlands heeft, maken duidelijk dat er dringend een structureel beleid ten opzichte van anderstalige leerlingen nodig is. Tijdens de vorige zittingsperiode 2004-2009 werd door de overheid een aanvang genomen met een ‘radicale’ hervorming van het taalonderwijs, beginnend in de kleuterklas en eindigend op het einde van het leerplichtonderwijs. Zo werden de eindtermen Nederlands in het basisonderwijs herzien en werd de verplichting om een engagementsverklaring in het schoolreglement op te nemen, decretaal vastgelegd. Buiten het feit dat ouders die verklaring moeten ondertekenen bij de inschrijving van hun kind, houdt de verklaring echter geen enkele resultaatsverbintenis in. Scholen die merken dat ouders hun engagement niet nakomen, kunnen daartegen niets ondernemen. Een andere vernieuwing houdt in dat leerlingen, die naar het eerste leerjaar gaan, moeten kunnen aantonen dat zij een jaar Nederlandstalig kleuteronderwijs hebben gevolgd. Is dat niet het geval, dan moeten zij door middel van een taaltoets aantonen dat zij de onderwijstaal voldoende beheersen om de lessen te kunnen volgen. De Vlaams Belangfractie blijft achter deze goede maatregel staan.

In de beleidsnota Onderwijs (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009-10, nr. 202/1) stelt de minister dat hij zal nagaan of het wenselijk is om op cruciale momenten in de schoolloopbaan taaltoetsen te gebruiken om een overzicht van het beheersingsniveau van het Nederlands te krijgen. Omdat de indieners vrezen dat dit nog enige tijd in beslag zal nemen, wensen zij al een eerste aanzet te geven met het voorstel van resolutie. Zelfs na een jaar in de Nederlandstalige kleuterklas zijn er heel wat leerlingen die doorstromen naar het eerste leerjaar zonder voldoende kennis van het Nederlands. Niet alleen maken die leerlingen het voor de hele klas moeilijk om op een bepaald niveau les te volgen, ook voor henzelf is het traumatisch om de juf of meester niet te kunnen begrijpen. Ook de resultaten lijden daar bijgevolg onder.

Het probleem is momenteel echter niet alleen te situeren bij de overgang van het kleuter naar het basisonderwijs, ook bij de overgang van het lager naar het secundair onderwijs

leidt taalachterstand bij leerlingen maar al te vaak tot een verkeerde oriëntering of studiekeuze.

Daaraan kan tegemoetgekomen worden door de ontwikkeling van een taaltest, die peilt naar de kennis van het Nederlands bij de overgang van kleuteronderwijs naar lager onderwijs en bij de overgang van lager naar secundair onderwijs. Daaraan wordt dan ook een ‘taalbadklas’ gekoppeld. In de taalbadklas worden de leerlingen, van wie de test aantoont dat zij onvoldoende Nederlands kennen om met goed gevolg de lessen te volgen, gedurende een schooljaar bijgeschoold. Op die manier zal, door een intensief contact met het Nederlands, de taalvaardigheid van die leerlingen bevorderd worden. Na het afleggen van een nieuwe test kunnen de leerlingen in kwestie vervolgens instappen in het gewoon onderwijs. Mevrouw Michiels somt de voordelen op die dit systeem biedt (zie toelichting bij het voorstel van resolutie).

De indieners pleiten er niet voor om ook in de kleuterklassen reeds met taalbadklassen te werken. Daar is vooral behoefte aan kleinere klassen, waardoor er meer aandacht kan worden gegeven aan taalverwerving, niet alleen voor anderstalige maar ook voor Nederlandstalige kinderen. Tegelijkertijd moet er werk gemaakt worden van specifieke taalvaardigheidstraining voor kleuteronderwijzers, zodat zij optimaal de taalvaardigheid van hun kleuters kunnen stimuleren en verder ontwikkelen.

Wat de praktische organisatie van de taalbadklassen betreft, wil mevrouw Michiels graag de autonomie van de school (of scholengemeenschap) laten spelen. Indien er verschillende leerlingen in zo’n taalbadklas terechtkomen, kan de school er zelf voor kiezen om die leerlingen ofwel op schoolniveau ofwel op het niveau van de scholengemeenschap te groeperen. Het is echter de overheid die voorziet in de nodige middelen voor dit initiatief.

Tot slot benadrukt mevrouw Michiels dat zij de taalbadklas en de taaltest niet als een straf ziet. Het mag geen stigmatisering zijn van zwakke leerlingen. Zij citeert een uitspraak van de heer Bart De Wever uit 2007 waar zij volledig achterstaat: “Aangezien ik weiger te geloven dat er in een bepaalde bevolkingsgroep meer of minder talent zit dan in een andere bevolkingsgroep, verspillen wij hier ontzettend veel talent. Deze vaststelling rechtvaardigt een radicale aanpak die desnoods kan worden stopgezet zodra blijkt dat de brede benadering over een aantal jaren zeer goede resultaten oplevert. Dit is een noodmaatregel, geen vraag om een soort structureel bijkomend jaar in te voeren.”. Hij deed die uitspraak naar aanleiding van een vraag om uitleg over het invoeren van een engagementsverklaring en een startklas in Vlaanderen (*Hand. Vl. Parl.* 2006-07, nr. C63).

2. Bespreking op 6 mei 2010

Mevrouw *Fatma Pehlivan* stelt dat in de jaren 70 en 80 ook onthaalklassen werden georganiseerd. Dat was echter geen groot succes. Zij gaf zelf destijds les in een dergelijke taalbadklas en meent dat het wel stigmatiserend werkte. Dit zou best verder worden bekeken. Mevrouw *Fatma Pehlivan* stelt dat taal heel belangrijk is en een totaalaanpak vergt.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vindt dat mevrouw *Pehlivan* een terechte opmerking maakt. Zij verwijst naar studies van de heer *Kris Van den Branden* van het Centrum voor Taal en Onderwijs. Taal is voor de CD&V-fractie zeer belangrijk. Zij kan zich scharen achter de doelstelling van de indieners maar onderzoeksresultaten wijzen erop dat een taalbadklas geen oplossing zal bieden voor de problematiek. Er zijn andere maatregelen nodig. Zij stelt voor om meer informatie te verkrijgen via bijvoorbeeld een hoorzitting om een betere kijk te hebben hierop. Ook de houding van de leerkracht en de methodes die worden gebruikt spelen onder andere een belangrijke rol.

De heer *Kris Van Dijck* wil het voorstel van resolutie niet zomaar aan de kant schuiven omdat ze van de oppositie komt. Hij herinnert aan zijn reactie op lovende bemerkingen van minister Smet over taalbadklassen in Amsterdam waarbij de heer Van Dijck aan de woorden herinnerde van wijlen Vlaams volksvertegenwoordiger Chris Vandenbroeke die er tien jaar terug al zo over dacht. Voor de N-VA is taal belangrijk en in het Vlaamse regeerakkoord is taalverwerving als een belangrijk onderwerp opgenomen. Maar er moet gezocht worden naar de juiste middelen om de juiste doelen te bereiken. Hij zweert niet bij een taalbadjaar; het is slechts een mogelijke oplossing. Hij vraagt om ook na te gaan wat hierover aan onderzoek is gebeurd om tot een juiste keuze te komen.

Mevrouw *An Michiels* is ervan overtuigd dat alleen het aanleren van een taal niet volstaat. Zij verwijst in het voorstel van resolutie naar de analogie met de OKAN-klassen (Ont-haakklas voor Anderstalige Nieuwkomers). Daar zijn er wel degelijk succeservaringen en wordt het systeem verlengd. Zij is het eens om een bijkomende commissiezitting te wijden aan de problematiek. Zij vraagt om daarbij ook de OKAN-klassen te betrekken.

Tot slot verwijst zij naar een artikel in de krant *De Standaard* van 6 mei 2010 over burn-out bij leerkrachten. Het feit dat vele leerlingen de taal niet beheersen en toch ook de andere leerstof moeten kennen, is een zware belasting voor de leerkrachten.

3. Voortzetting van de bespreking op 8 december 2011

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* maakt op uit de hoorzitting dat er inzake de aanpak van diversiteit op school een enorme kloof is tussen theorie en praktijk. In de praktijk bestaan er in Gent taalbadklassen. Ook in de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) staat men daar niet afkering tegenover. Anderstalige nieuwkomers hebben immers een dusdanige achterstand, niet alleen inzake taal, maar ook inzake schoolcultuur, dat het aangewezen is om hen apart te nemen. In de talennota wordt voorgesteld om anderstalige nieuwkomers of anderstaligen met een gebrekkige kennis van het Nederlands gedurende een achttal weken apart te nemen. De heer Claude Soete stelde tijdens de hoorzitting evenwel dat het niet mogelijk is een leerling in acht weken voldoende Nederlands bij de brengen om hem of haar de reguliere lessen te laten volgen.

Eerst was ze van plan om het voorstel van resolutie aan te passen. Tijdens de hoorzittingen werd namelijk een aantal opmerkingen gemaakt waarmee haar fractie het eens kan zijn. Er werd bijvoorbeeld voorgesteld om de leerlingen niet gedurende een heel jaar in een aparte taalbadklas te zetten, maar gedurende twee of drie dagen per week, zodat ze de omgang met de Nederlandstalige leerlingen niet verliezen. Het voorstel van resolutie van haar fractie is echter voldoende algemeen. Dit idee kan worden ingepast. In de talennota blijft de taalbadklas beperkt tot acht weken. Haar fractie vindt dat de scholen de autonomie moeten hebben om te bepalen wanneer een kind voldoende Nederlands heeft geleerd om te worden ingepast in de reguliere klas. Daarom handhaaft ze het voorstel van resolutie. Haar fractie vraagt dus dat de Vlaamse Regering het idee van de taalbadklassen zou uitwerken en communiceren naar scholen, leerkrachten en ouders.

Daar kunnen nog zaken aan toegevoegd worden. Haar fractie stelde voor om twee eenduidige testen te laten ontwerpen. De minister wil de taaltoets behouden. Tot hier toe bestaat er immers geen andere objectieve test om de kennis van het Nederlands bij kinderen te testen.

Tijdens de hoorzitting bleek dat sommige mensen moeite hadden met het woord taalbadklas. Daarom werd er ook gesproken over een instapklas, of over een ‘inleerlinging’. Uiteindelijk komt dit echter allemaal op hetzelfde neer. Daarom vraagt haar fractie om dit voorstel van resolutie positief te beoordelen.

Mevrouw *Ann Brusseel* vindt het belangrijk dat kinderen met een taal- of een leerachterstand zorgvuldig begeleid worden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het delicaat is om leerlingen voor lange tijd af te zonderen van de rest van de klasgroep. Daardoor hebben ze namelijk minder kans om het Nederlands te oefenen. Of een taalbadklas zinvol is of niet hangt af van de manier waarop dit wordt ingevuld. Veel heeft ook te maken met de motivatie van leerlingen. Het werkt motiverend als men voor het grootste deel van de tijd tot de gewone klasgroep mag behoren. Ze weet niet goed over welk Gents project mevrouw Van Steenberge het eigenlijk heeft. Bij het project rond onderwijs in eigen taal en cultuur (oetc) worden de leerlingen immers niet langdurig afgezonderd van de groep.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* verduidelijkt dat het vooral ging om anderstalige nieuwkomers, en meer bepaald om Roma-zigeuners. De diverse scholen verwijzen deze kinderen door naar bepaalde scholen die op dit vlak een grote expertise zouden hebben. Daardoor zijn deze scholen echte concentratiescholen geworden. Deze kinderen komen niet meer in contact met de Nederlandstalige kinderen. De leerkracht diende zodanig te focussen op het Nederlands dat het gewone onderwijs niet meer kon worden gegeven. De Nederlandstalige kinderen die nog in die klassen zaten, liepen een achterstand op. Om al deze redenen werd beslist om de anderstalige nieuwkomers gedurende twee dagen per week apart les te geven, gefocust op het Nederlands, en hen de drie andere dagen naar de reguliere scholen te laten gaan zodat ze hun omgang met de andere kinderen niet verliezen. Haar fractie vraagt aan de minister om middelen ter beschikking te stellen van scholen die taalbadklassen willen organiseren.

Mevrouw *Ann Brusseel* benadrukt dat haar fractie ook van oordeel is dat voor het taalonderwijs en de pedagogische omkadering verschillende methodes mogelijk moeten zijn. Dit moet echter degelijk wetenschappelijk onderbouwd zijn.

Mevrouw *Kathleen Deckx* stelt vast dat de regering in de talennota min of meer doet wat er wordt gevraagd in het voorstel van resolutie. De talennota gaat zelfs verder dan het voorstel van resolutie. Op dit ogenblik is er een screeningstest bij de overgang van kleuterschool naar lager onderwijs. Men overweegt om ook een test in te voeren bij de overgang van lager naar secundair onderwijs. De talennota heeft het over een taalbad van vier weken, dat eventueel nog met vier weken kan worden verlengd. In tegenstelling tot mevrouw Van Steenberge denkt ze dat een taalbad net heel intensief dient te zijn en dat het niet te lang mag duren. De kinderen mogen niet te lang uit hun gewone klas gehaald worden. De talennota voorziet ook in de mogelijkheid van een opvolgtraject. Indien er onvoldoende vorderingen worden gemaakt, wil men overstappen naar verplichte lessen buiten de schooluren. Daarom vindt ze het niet opportuun om dit voorstel van resolutie goed te keuren.

Mevrouw *Vera Celis* heeft geen moeite met de inhoud van dit voorstel van resolutie. Intussen is het voorstel echter twee jaar oud. De talennota die intussen werd voorgesteld, komt tegemoet aan de vraag die werd gesteld in het voorstel van resolutie. De talennota heeft het over de invoering van taalbadklassen. Er is een opvolgtraject gegarandeerd. Is een taalbadklas van vier of acht weken voldoende? Moet men de kinderen gedurende een aantal dagen uit de klassen halen? Dat hangt volgens haar af van de context van de school. De invoering van de screeningstesten is volgens haar een goede zaak. Daaruit zal men namelijk kunnen opmaken welke kinderen nog in aanmerking komen voor de extra begeleiding. Er is een engagement om de taalvaardigheidstraining van kleuteronderwijzeressen te verbeteren. Er worden initiatieven genomen om de kleuterklassen te verkleinen. Ook dat is een manier om te werken aan de achterstand van sommige kinderen.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* verduidelijkt dat de talennota een taalbadklas van vier weken mogelijk maakt, die eventueel nog eens met vier weken kan worden verlengd. Uit de hoorzittingen is gebleken dat dit te kort is. Haar fractie wil het aan de autonomie van de school overlaten om te beoordelen hoelang een kind in een taalbadklas moet blijven. Dat kan een jaar zijn, maar het kind hoeft niet volledig weggehaald te worden uit de klas. De regering moet oordelen hoe ze dit wil organiseren. Het voorstel van resolutie van haar fractie is ruimer geformuleerd. Haar partij is blijkbaar visionair: ze heeft dit probleem enkele jaren geleden al aangekaart. Ze is blij dat de regering rekening gehouden heeft met dit voorstel van resolutie.

De heer *Kris Van Dijck* merkt op dat wijlen Chris Vandenbroeke jaren geleden al geregeld gepleit heeft voor taalbadklassen. Het verheugt hem dat er binnen het beleid belangrijke stappen in die richting gezet zijn. Dan is het niet zo belangrijk wie het vaderschap van deze maatregel opeist.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* merkt op dat het voorstel van resolutie het ook heeft over taaltoetsen. Tijdens de hoorzitting werden de taaltoetsen, en zeker de bindende taaltoetsen, echter in vraag gesteld door een aantal experts. Het is onduidelijk of het überhaupt mogelijk is om een goede diagnostische test te ontwikkelen. De test toont slechts een momentopname, maar toch kan hij ernstige gevolgen hebben, onder meer zittenblijven. Ze vindt dat de minister te snel is overgegaan tot het invoeren van die taaltoetsen.

De taalbadklassen kunnen een goede zaak zijn indien ze niet te lang duren. Daarom verkiest ze het model van de minister boven dat van mevrouw Van Steenberge. Het afzonderen van anderstalige kinderen is zeker niet opportuun. Tijdens de hoorzitting is gebleken dat er twee verschillende modellen van taalonderwijs zijn, namelijk het eentalige taalonderwijsmodel en het model van het meertalige onderwijs. Het eentalige taalonderwijsmodel gaat ervan uit dat men zich moet onderdompelen in de nieuwe taal. Men moet als het ware de eigen eerste taal achterlaten en zoveel mogelijk de nieuwe taal spreken, zowel op school als thuis. Wetenschappelijk onderzoek pleit echter meer en meer voor het meertalige model waarbij de moedertaal wordt versterkt. Daardoor zou men ook de tweede taal beter kunnen aanleren. De experimenten in Gent hebben goede resultaten opgeleverd. Ze denkt dat het voorstel van resolutie vertrekt van een eenzijdig eentalig model. Haar fractie vindt dat ook de tweede visie de nodige aandacht moet krijgen. Daarom zal ze dit voorstel van resolutie niet steunen.

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, merkt op dat heel wat experts menen dat de taalachterstand bij allochtone kandidaat-werknemers de grootste oorzaak is van hun oververtegenwoordiging in de werkloosheid. Het wegwerken van die taalachterstand is een van de meest effectieve en haalbare methodes om gelijke kansen te realiseren in het latere leven en op de arbeidsmarkt. De talennota en dit voorstel van resolutie liggen volgens hem in dezelfde lijn: men moet sterk inzetten op het verwerven van de standaardtaal. Hij vindt dat het voorstel van de talennota een kans moet krijgen. Indien dat onvoldoende blijkt, dan moeten bijstellingen wel mogelijk zijn. Daarom zal hij zich bij de stemming over dit voorstel van resolutie onthouden.

Mevrouw *Ann Brussel* stelt vast dat de heer Bouckaert het heeft over het belang van de kennis van het Nederlands voor de positie op de arbeidsmarkt. Ze beseft dat dit belangrijk is, maar dat betekent nog niet dat alle methodes kunnen worden goedgekeurd. Dergelijke aanbevelingen – ook die in de talennota – moeten volgens haar sterker wetenschappelijk onderbouwd zijn. Daarom vindt haar fractie dat ze dit voorstel van resolutie niet kan ondersteunen.

4. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende de invoering van een taalbadklas in het leerplichtonderwijs wordt verworpen met 7 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Fatma PEHLIVAN
Sabine POLEYN,
verslaggevers